

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Διδασκαλία 2^{ης} ξένης γλώσσας

Ενότητα 2: Θεωρίες εκμάθησης μιας Γ2/ΞΓ (I)

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με τις θεωρίες που έχουν προταθεί στο πλαίσιο της Γλωσσολογίας και της Ψυχολογίας αναφορικά με την ερμηνεία της κατάκτησης μιας Γ2/ΞΓ
- Εξοικείωση με τις θεωρίες που έχουν προταθεί στο πλαίσιο της Γλωσσολογίας
- Εξοικείωση με ό,τι έχει προταθεί στο πλαίσιο της Καθολικής Γραμματικής για την εκμάθηση μιας Γ2/ΞΓ
- Εξοικείωση με το περιεχόμενο των πέντε (5) υποθέσεων που διατύπωσε ο Krashen αναφορικά με την εκμάθηση μιας Γ2/ΞΓ

Περιεχόμενα ενότητας

- **2.1.** Εισαγωγικές παρατηρήσεις
- **2.2.** Γλωσσικές θεωρίες
  - **2.2.1.** Καθολική Γραμματική
  - **2.2.2.** Η Θεωρία του Ελέγχου της Γλωσσικής παραγωγής

2.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Εισαγωγικές παρατηρήσεις 1

- Ο τρόπος και η διαδικασία με την οποία συντελείται η εκμάθηση ενός δεύτερου κώδικα επικοινωνίας αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης πολλών γλωσσικών σχολών με αποτέλεσμα να έχουν διατυπωθεί ποικίλες θεωρίες στο πλαίσιο των επιστημών της γλωσσολογίας και της ψυχολογίας.
- Οι γλωσσικές θεωρίες εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στην ύπαρξη έμφυτων και καθολικών αρχών που κατευθύνουν τη μαθησιακή διαδικασία, ενώ οι ψυχολογικές υποθέτουν ότι η γλώσσα κατακτάται επί τη βάση γενικών γνωστικών μηχανισμών (Spada & Lightbown, 2002).

Εισαγωγικές παρατηρήσεις 2

- ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ: Καθολική Γραμματική (Universal Grammar) του Noam Chomsky και η θεωρία του Ελέγχου της Γλωσσικής Παραγωγής (Monitor Theory) του Stephen Krashen.
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: Συμπεριφορισμός (Behaviorism), Γνωστική Ψυχολογία (Cognitive Psychology), Συνδεδεισμός (Connectionism), Διαγωνιστικό (Competition) και Πολυδιάστατο μοντέλο (Multidimensional model) αντίστοιχα.
- ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ: Διαδραστική θεώρηση (Interactionism), Θεωρία της Πολιτιστικής Προσαρμογής (Acculturation Theory).¹

2.2 Γλωσσικές Θεωρίες

2.2.1. Καθολική Γραμματική

Καθολική Γραμματική 1

- Noam Chomsky → Γενετική-Μετασχηματιστική Γραμματική (Generative-Transformational Grammar) → αναγνώριση της δημιουργικότητας του ανθρώπου ως απαραίτητου συστατικού της γλωσσικής του ικανότητας (linguistic competence).
- Ο εξατομικευμένος τρόπος γλωσσικής πραγμάτωσης αυτής της ικανότητας συνιστά τη γλωσσική χρήση (linguistic performance).

Καθολική Γραμματική 2

- Η ύπαρξη αυτής της ικανότητας επιτρέπει στον κάθε χρήστη όχι μόνο να παράγει άπειρο αριθμό προτάσεων, αλλά επεκτείνεται και στη γνώση που διαθέτει για την αποδεκτότητα (γραμματικότητα) ή έλλειψη καταλληλότητας του εκφωνούμενου λόγου του.
- *Επικοινωνιακή γλωσσική ικανότητα (communicative competence) ≠ γραμματική ικανότητα (grammatical competence).*
- Έμφυτος μηχανισμός γλωσσικής κατάκτησης (Language Acquisition Device, LAD) (Μήτσης, 1999· Μπαμπινιώτης, 1998· Φιλιππάκη-Warburton, 1992).

Καθολική Γραμματική 3

- Ο Chomsky δεν αναφέρθηκε στον τρόπο με τον οποίο η Καθολική Γραμματική ασκεί επιρροή στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας.
- Ορισμένοι, ωστόσο, ερευνητές πιστεύουν ότι αποτελεί ένα πολλά υποσχόμενο θεωρητικό πλαίσιο που μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση της σχετικής διαδικασίας, ενώ κάποιοι άλλοι πιστεύουν ότι έχει εφαρμογή σε μεγαλύτερους ηλικιακά διδασκόμενους που έχουν περάσει την περίοδο της κρίσιμης ηλικίας (Lightbown & Spada, 1999).

Καθολική Γραμματική 4

- Σύμφωνα με τη Saville-Troike (2006) οι θεωρητικοί που επιχειρούν να αποδείξουν την εφαρμοσιμότητα της Καθολικής Γραμματικής στον τομέα της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στα πρώιμα στάδια (initial stages) ενασχόλησης με μια ξένη γλώσσα, στη φύση και την ανάπτυξη του ενδιάμεσου γλωσσικού συστήματος (interlanguage) καθώς και στο τελικό αποτέλεσμα (final state).
- Όσον αφορά στην πρώτη παράμετρο, θεωρείται βέβαιο ότι ένας διδασκόμενος θα μεταφέρει γλωσσικά στοιχεία της μητρικής του γλώσσας στην ξένη ανάλογα με τις συνθήκες εκμάθησης και το κατά πόσο οι δύο γλώσσες διαθέτουν παρόμοιες δομές.

Καθολική Γραμματική 5

- Όταν μια παραμετρική ποικιλία για έναν κανόνα είναι κοινή και στα δύο γλωσσικά συστήματα τότε είναι αρκετά πιθανή μια θετική μεταφορά (positive transfer), ενώ το αντίθετο θα συμβεί (αρνητική μεταφορά/παρεμβολή) όταν οι δύο γλώσσες διαφέρουν.
- Ενδιάμεσο γλωσσικό σύστημα: οι διδασκόμενοι αν διαθέτουν πρόσβαση στην Καθολική Γραμματική τότε η διαδικασία ανάπτυξής του αποτελεί στην ουσία τον επανακαθορισμό των παραμετρικών ποικιλιών λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση στο γλωσσικό προϊόν της ξένης γλώσσας.

Καθολική Γραμματική 6

- Σχετικά με το επίπεδο γλωσσομάθειας, το οποίο θα πετύχει ένας διδασκόμενος, δηλαδή το τελικό προϊόν ενασχόλησής του με μια ξένη γλώσσα, εξαιτίας της ποικιλίας που παρατηρείται, η Καθολική Γραμματική για να την ερμηνεύσει αποδέχεται πέντε διαφορετικές πιθανότητες.

Καθολική Γραμματική 6

Επίπεδο γλωσσομάθειας

- Πρώτον, όλοι οι διδασκόμενοι δεν έχουν τον ίδιο βαθμό πρόσβασης στην Καθολική γραμματική, γεγονός που επηρεάζει την όλη διαδικασία,
- Δεύτερον, οι ποικίλες σχέσεις μεταξύ των γλωσσών διαδραματίζουν ρόλο στο είδος της γλωσσικής μεταφοράς,
- Τρίτον, ορισμένοι διδασκόμενοι ίσως διαφοροποιηθούν ποιοτικά στην έκθεσή τους στην ξένη γλώσσα,
- Τέταρτον, κάποιοι διδασκόμενοι ίσως αποδειχτούν πιο ευαισθητοποιημένοι απέναντι σε διαφορετικές παραμετρικές ποικιλίες της μητρικής τους γλώσσας και πέμπτον, ορισμένοι διδασκόμενοι ίσως αντιληφθούν με διαφορετικό τρόπο τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων λεξικών στοιχείων.
- Η τελευταία πιθανότητα σχετίζεται με την προσπάθεια να επαναπροσδιοριστούν οι θεωρητικές αρχές της Καθολικής Γραμματικής, ένα εγχείρημα που κατέληξε στο να συνδέσει τη γλωσσική μάθηση με την κατάκτηση του λεξιλογίου της ξένης γλώσσας (Cook, 2001).

Καθολική Γραμματική 7

- Καθολική Γραμματική: μεγαλύτερη έμφαση στη γλωσσική ικανότητα ενός ομιλητή παρά στον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο ο κάθε ομιλητής χρησιμοποιεί τη γλώσσα (Spada & Lightbown, 2002).

2.2.2. Η θεωρία του Ελέγχου της Γλωσσικής Παραγωγής

Η θεωρία του Ελέγχου της Γλωσσικής Παραγωγής 1

- Η συγκεκριμένη θεωρία είναι η πρώτη που διατυπώθηκε αποκλειστικά για την ερμηνεία της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας.
- Stephen Krashen (→Φυσική Μέθοδος).
- Φυσική σειρά (natural order) στην εκμάθηση μιας Γ2/ΞΓ (Mackey, 2006).

Πέντε (5) υποθέσεις:

- Η υπόθεση για την εκμάθηση-κατάκτηση (The Acquisition-Learning Hypothesis)
- Η υπόθεση του ελέγχου της γλωσσικής παραγωγής (The Monitor Hypothesis)
- Η υπόθεση της φυσικής σειράς (The Natural Order Hypothesis)
- Η υπόθεση της γλωσσικής πρόσληψης (The Input Hypothesis)
- Η υπόθεση του συγκινησιακού φίλτρου (The Affective Filter Hypothesis)

(Efstathiadis, 1993· Mackey, 2006· Μήτσης, 1998· Richards & Rodgers, 1983).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Cook, V.J. (2001). *Second Language Learning and Language Teaching* (3rd ed.). London: Hodder Arnold.
- Efstathiadis, St. (1993). *A Survey in FLLT Methodology. Principles, problems, prospects*. Thessaloniki: University Studio Press.
- Lightbown, P.M., & Spada, N. (1999). *How Languages are Learned* (2nd ed.). Oxford: OUP.
- Mackey, A. (2006). Second language acquisition. In R.W. Fasold & J. Connor-Linton (Eds.), *An Introduction to Language and Linguistics* (pp. 433-463). Cambridge: CUP.

- Μήτσης, Ν. (1998). *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης (ή Ξένης) Γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μήτσης, Ν. (1999). *Διδακτική του Γλωσσικού Μαθήματος. Από τη Γλωσσική Θεωρία στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Θεωρητική Γλωσσολογία. Εισαγωγή στη Σύγχρονη Γλωσσολογία*. Αθήνα.

- Richards, J.C., & Rodgers, T.S. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching. A description and analysis*. Cambridge: CUP.
- Saville-Troike, M. (2006). *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge: CUP.
- Spada, N., & Lightbown, P.M. (2002). Second Language Acquisition. In N. Schmitt (Ed.), *An Introduction to Applied Linguistics* (pp. 115-132). London: Hodder Arnold.
- Φιλιππάκη-Warburton, E. (1992). *Εισαγωγή στη θεωρητική γλωσσολογία* (6^η έκδ.). Αθήνα: Νεφέλη.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ